

Noorte hääle konverentsi akadeemilise osa lõpetas poole tunnine diskussioon, et arutleda konverentsi vormi ja sisu üle. Leiti, et konverentsi korraldamisel võiks lisaks ERMile ja kirjandusmuuseumile olla suurem roll ka ülikoolil (rahvaluule ja etnoloogia osakondadel) ning tudengeid koondaval organisatsioonil NEFA. Samuti leidis toetust mõtte tuua konverentside päevakavasse tagasi diskussiooniosa, mis võiks ettekannetele tagasiside andmise kõrval mõnel juhul olla keskendunud ka konkreetsetele üldiselt valdkonnas aktuaalsetele teemadele.

Konverentsi “Noorte hääled” lõpetasid esitlused – Lona Päll Eesti Rahvaluule Arhiivi kohapärimuse töörühmast kutsus noori osa võtma uuest kogumisvõistlusest “Minu maastikud”. Mall Hiimäe haigestumise tõttu esitles tema tütar ja illustatsioonide autor Mari Hiimäe Mall Hiimäe koostatud raamatut *Virumaa vanad vaimujutud*.

Ave Goršič, Piret Koosa

Folkloristide rahvusvaheline suvekool Seili saarel

11.–18. juunini leidis Soomes aset üheksas folkloristide suvekohtumine *Folklore Fellows Summerschool*. Seekordse suvekooli teemaks oli digitaalajastu folkloristika (*Doing Folkloristics in the Digital Age*). Ürituse korraldajad, Turu Ülikooli folkloristid eesotsas dr Anne Heimo ja prof Pekka Hakamiehega olid toimumispaigaks valinud esmakordselt Turu ülikooli keskkonnauuringute keskuse Turu arhipelaagi kuuluval Seili saarel.

Varasemad suvekoolid – esimene aastal 1991 – on toimunud selliste institutsioonide nagu Soome Teaduste Akadeemia, Soome erinevate ülikoolide folkloristika osakondade (Helsingi, Turu, Joensuu) ja Soome Kirjanduse Seltsi rahvaluule arhiivi koostöös. Täna on üritustesari omandanud laialdase rahvusvahelise tuntuse. Suvetskooli ellukutsujad ja edasivijad on seadnud eesmärgiks tuua kokku eri maade folkloriste – ühelt poolt juba omal alal tegutsevaid spetsialiste, eelkõige aga folkloristika alal doktoritööd kirjutavaid tudengeid. Seekordsegi suvekooli osavõtjad, ühtekokku 30, tulid sellistest riikidest, nagu USA, Hiina, Poola, Ungari, Iirimaa, Šotimaa, Tšehhi, Kosovo, Itaalia, Valgevene, Soome, Eesti.

Plenaarettekandjateks olid sel korral kutsutud Lynne McNeill, Sari Östman, Jaakko Suominen, Robert G. Howard, Trevor J. Blank, Anneli Baran, Anne Heimo, Kirsi Hänninen, Christoph Schmitt, Lauri Harvilahti. Korraldajad olid välja toonud viis teemat, mille üle sooviti viie päeva jooksul põhjalikumalt arutleda: *Online communities and creativity; Authorship and popular culture; New heritage and curation; The Internet as a field for folkloristics: Methodology and research ethics; Digital archives, interoperability and common practices*. Üldistatult võib öelda, et nii plenaar- kui töörühmade ettekannetes olid keskseteks mõisteteks internetiloomed ja selle eripärad, autorlus digitaalkeskonnas, digitaliseerimine ja uurimiseetika, digitaalpärandi arhiveerimine ja uurimine.

Suvetskooli avaesineja oli Lynne McNeill (Utah State University), kes keskendus oma ettekandes – inspireerides ka seekordse suvekooli juhtmõtet – *Today's Innovation*

Foto 1. Suvekoolist osavõtjad teel Seili saarele. Anneli Barani foto 2015.

Foto 2. Seili saar. Anneli Barani foto 2015.

is Tomorrow's Tradition: Folkloristics in the Digital Age traditsiooni, leviku, žanri ja innovatsiooni keerukate vahekordade analüüsile digitaalse folkloori näitel. Ta rõhutas, et muutunud kontekst ehk digitaalne keskkond nõuab teistlaadset lähenemist sellistele folkloristika kesksetele mõistetele nagu rühm, tekst, esitus. Teine esimese päeva ple-naaresineja, sotsiaalmeedia uurija Sari Östman (Turu ülikool) lahkas internetiuuringu-tega kaasnevat uurijaeetikat (*Internet Ethnography and Research Ethics*). Sama päeva töörühma ettekannete teemadeks olid tehnoloogiliste arengute mõju kultuurimälule ja Facebook kui nn digitaalne mälu (Arbnora Dushi, Kosovo), pärimuse määratlemine digitaalses keskkonnas ja selle kogumine-korraldamine (Kelly Fitzgerald, Dublin), viha-kõne internetikeskkonnas Soome rootsikeelse kogukonna näitel (Karin Sandell, Turu), uudsed folkloorižanrid hiinakeelses internetis (Zhijuan Zhang, Peking). Avapäev lõpetati folklooriarhiivide tutvustustega Iirimaa (Fitzgerald) ja Soome (Lauri Harvilahti) näitel.

Teise päeva avas Robert G. Howard (University of Wisconsin-Madison), kes oma ettekandes *Just Another Killer App: Digital Folklore as Practice* käsitles konkreetsete näidete najal individuaalse ja kogukondliku vahekorda digitaalses kommunikatsioonis. Ta tõi esile binaarse aspekti – ühelt poolt individuaalne vabadus, teisalt insti-tutionaalne kontroll – rõhutades, et protsesside asemel on tegu pigem igapäevaste praktikatega, mis on eesmärgistatud ja vastavad seejuures kindlatele ühiskondlikele

Foto 3. Hetk suvekooli avapäevast, Pekka Hakamies ja Lauri Harvilahti.
Anneli Barani foto 2015.

ootustele. Neljas plenaarettokandja, Turu Ülikooli digitaalkultuuri professor Jaakko Suominen vaatles oma ettekandes *On Trails of Mario: Combining Oral Historical Online Inquiries and Contemporary Sources in a Study of Video Game Cultural History* videomängude ajaloolist arengut Soomes ja tutvustas interneti-põhist (Webropol 2.0) küsitlust, tuues välja huvipakkuvamaid seiku tulemustest. Ta pakkus ühe selgitusena mängude ülipopulaarsuse kohta 1990. aastate Soome ühiskonnas välja mõiste *household morale*, st tegemist oli millegi üldaktsepteeritava ja laiemapinnalisega, mitte ainult üksikutele huvirühmadele mõelduga. Paneeli pärastlõunastes etteastetes olid fookuses selline uudne ilming nagu *biohacking*-liikumine (London Brickley, Missouri-Columbia), müütide ja ajaloo kasutamine *online*-mängukeskkonna EVE näitel (Robert Jr. Guyker, New York), digitaalmängud kui dünaamilised folkloristlikud tegevused, *enactivism* ja personaalsed narratiivid mängusituatsioonis (Jukka Vahlo, Turu), digitaalne narratiivne eneseväljendus Eesti internetifoorumites (Maili Pilt, Tartu).

Pärast pühapäevast väljasõitu Soome suvituslinna Naantalisse jätkus suvekool esmaspäeval, fookuses internetiloome, autorlus, poliitiline folkloor ja huumor. Siinkirjutaja keskendus oma ettekandes *Internet Creativeness: From Individuation to Social Force* Eesti ainese näitel poliitiliste protsesside ja Web 2.0 seostele ja vastastikustele mõjutustele. Teine sama päeva plenaarettokandja Trevor J. Blank (State University of New York at Potsdam) vaagis autorluse tähendust digitaalajastul, kus igaüks saab tänu uutele tehnoloogilistele võimalustele ise luua tähendusi ja tähenduslikke interaktsioone; küsimus aga jääb, kuidas ära tunda, koguda, säilitada ja uurida neid peajasjalikult tüürikese elueaga ilminguid. Neljanda päeva teistest ettekannetest kahes keskenduti poliitikale ja sotsiaalmeedia vahelistele suhetele: poliitilise jälgimise ja kuulujuttude seostele Valgevene näitel (Anastasiya Astapova, Tartu) ning loominguilisuse ja huumori suhetele Ungari valimisreklaami analüüsi toel (Katalin Vargha, Budapest). Kaks ettekandjat lahkasid esituse fenomeni internetikeskkonnas, täiendades sobivalt teineteise etteasteid. Kui ühes neist vaadeldi konkreetse näite najal – kaasaegse runolaulu viljelemine – nn modernse traditsiooni ja sotsiaalmeedia rolli selles (Heidi Haapoja, Helsingi), siis teises anti ülevaade senisest diskussioonist esituse-mõiste üle digikeskkonnas, pakkudes välja omapoolseid täiendusi poeetilise ja pragmaatika tasandi sissetoomise näol (Antti Lindfors, Turu).

Suvekooli kahe viimase päeva ettekanded olid pühendatud arhiveerimisele digiajastul ja sellega seotud problemaatikale. Anne Heimo koos Kirsi Hännineniga (Turu ülikool) arutlesid oma ettekandes digitaalse pärandi ja osalusarhiivide üle. Nad töid välja, et sotsiaalmeedia on tugevalt muutnud arusaamu arhiivist kui sellisest, mille tulemusena on tekkinud uut tüüpi koostöö nn tavainimeste ja institutsioonide vahel. Samuti on muutunud pärandi mõiste. Ei saa kõnelda ühest ainuõigest lähenemisest, mis määratleb selle, mida tuleb mõista ja kohelda traditsioonilisena ja seega ka säilitamisväärseks pidada. Nii Petr Janeček (Praha), Nicholas Le Bigre (Aberdeen) kui ka Emanuel Valentin (Bozen-Bolzano) andsid oma etteastetes konkreetse keele- ja kultuuriruumi näidete toel ülevaate uurimismaterjali kogumisest, milleks üha enam kasutatakse kaasaegseid tehnilisi võimalusi, sel moel kogutu olemusest ning säilitamisest/digiteerimisest, aga ka uurimisküsimustest. Päeva lõpetas Šotimaal asuva *Elphinstone Institute Archives* tutvustus (Le Bigre).

Foto 4. FFSS 2015 osavõtjate ühispilt. Tuomas Hovi foto 2015.

Mõlemad viimase päeva plenaarettekandjad, nii Lauri Harvilahti (Soome Kirjanduse Selts) kui Christoph Schmitt (Rostocki Ülikool) rõhutasid vajadust veelgi aktiivsemalt tegeleda arhiivisäilike digiteerimisega, pidades samal ajal silmas nende kasutuskõlblikkust ka kaugemas tulevikus; asjaolu, mis nõuab senisest tihedamat koostööd folkloristide ja arvutiteadlaste vahel. Ka leidsid taas märkimist eetilised küsimused, mis seonduvad folkloori esitamisega avalikes andmebaasides. Samu küsimusi lahkasid oma esinemistes ka Bi Chuanlong (Peking), Kaisa Kulasalu (Tartu) ja Emese Ilyefalvi (Budapest). Suvekoolile pani viimase esinejana punkti Agnieszka Matkowska (Poznan), kes arutles sotsiaalmeedia rolli üle folklooriloomes ja identiteedi kujundamises konkreetse rahvusrühma (Venemaal elavad burjaadid) näitel.

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et FFSS 2015 õnnestus igati ning andis mõtte- ja arutlusainet kõigile, kes huvituvad folkloristikast digitaalsel ajastul. Minu tänusõnad lähevad korraldajaile Annele, Pekkale, Tuomasele, ning loomulikult kõigile osavõtjatele, tänu kellele seekordne suvekool teoks sai.

Anneli Baran